

Postadres: Postbus 70012
3000 KP Rotterdam
Website: www.rotterdam.nl

Van: Saskia Kleewein
Telefoon: 14 010
E-mail: bbo@rotterdam.nl

Ons kenmerk: M2303-5027 - 23bo4412

Onderwerp: Jaarverslag aanpak ondermijnende
criminaliteit in stad en haven en bestuurlijke
handhaving 2022

Datum: B&W 18 april 2023

Aan de gemeenteraad

Op welke gronden deze brief?/Waarom nu voorgelegd?

Met bijgevoegde jaarverslagen en infographics informeren wij u over de resultaten van (1) de aanpak van ondermijnende criminaliteit en (2) de bestuurlijke handhaving in 2022. Anders dan voorgaande jaren zijn dit jaar de resultaten in twee afzonderlijke verslagen opgenomen. In het jaarverslag ondermijning treft u de ontwikkelingen, gezamenlijke inzet en cijfers van de aanpak van ondermijnende criminaliteit in de haven en in de stad aan. In het jaarverslag bestuurlijke handhaving wordt de inzet van de bestuurlijke maatregelen beschreven, die in het kader van de openbare orde zijn genomen. Bij deze jaarverslagen ontvangt u twee infographics met een selectie van de resultaten en inspanningen van (1) de aanpak van ondermijnende criminaliteit en (2) de genomen bestuurlijke maatregelen.

Relatie met het coalitieakkoord/collegewerkprogramma/eerder aangenomen moties en gedane toezeggingen:

- Het coalitieakkoord 2022-2026 'Één Stad'
- Het Rotterdamse veiligheidsprogramma 'Veilig@Rotterdam 2018-2023'
- Toezegging 23bb000936 (Optreden tegen illegaal gokken)

Toelichting:

Aanpak ondermijnende criminaliteit en bestuurlijke handhaving

De aanpak van ondermijnende criminaliteit is een belangrijk speerpunt in het Rotterdamse veiligheidsprogramma. Ondermijning is niet alleen een juridisch probleem of handhavingsprobleem, maar het schaadt het legale leef-, werk- en woonklimaat van Rotterdammers en het vertrouwen van bewoners en ondernemers in de overheid. Ondermijnende activiteiten tasten de leefbaarheid van de wijken aan, werken een illegale economie in de hand en vergroten de kansenongelijkheid in de stad.

In de aanpak van ondermijnende criminaliteit werkt de gemeente samen met verschillende partners, waaronder de politie, het Openbaar Ministerie (OM), de Belastingdienst en het Regionaal Informatie- en Expertisecentrum (RIEC). De gemeentelijke integrale aanpak is de laatste jaren versterkt met onder andere middelen vanuit uw raad en vanuit het Rijk.

Daarmee is een stevig fundament gelegd waarop in 2022 is verder gebouwd. Om bij te dragen aan een veilig woon-, leef- en uitgaansklimaat worden bestuurlijke maatregelen ingezet om de openbare orde te beschermen en te herstellen, de naleving van wet- en regelgeving te stimuleren en ondermijning te bestrijden.

De gemeentelijke aanpak van ondermijnende criminaliteit is moeilijk meetbaar, zo bleek uit een onderzoek in opdracht van de Rekenkamer Rotterdam uit 2021. Daarom wordt er in de jaarverslagen en de infographics niet alleen aandacht besteed aan concrete resultaten, maar wordt er ook ingegaan op de motivatie achter de aanpak. Om rijker te verantwoorden staan er vijf verhalen uit de praktijk in het jaarverslag ondermijning.

In deze brief worden drie belangrijke thema's uit beide jaarverslagen achtereenvolgens toegelicht, zijnde de Rotterdamse haven, drugs in de stad en bestuurlijke handhaving. De toelichting ten aanzien van de andere thema's vindt u in het jaarverslag.

Aanpak van drugscriminaliteit in de haven

Ook in 2022 is een enorme hoeveelheid cocaïne in de haven van Rotterdam onderschept, 46.789 kilo in totaal. De handel in cocaïne gaat gepaard met onder andere witwassen, ronselpraktijken, schietpartijen en nietsontziend geweld. Deze criminaliteit heeft daarmee een schadelijke invloed op onze stad en een ontwrichtend effect op onze samenleving. Daarom is ook het afgelopen jaar stevig ingezet op het voorkomen en tegengaan van de drugscriminaliteit in de haven.

De samenwerking met landen in Midden- en Zuid-Amerika, maar ook met Europese havensteden zoals Antwerpen is versterkt. Ook zijn meerdere aanbevelingen die de burgemeester samen met burgemeester De Wever heeft gedaan naar aanleiding van het werkbezoek aan Colombia, Panama en Costa Rica, door het Rijk overgenomen of worden op dit moment uitgewerkt. Drugscriminelen, malafide bedrijven in de haven en uithalers worden aangepakt. Met de nieuwe 'Uithalerswet' die vanaf 1 januari 2022 van kracht is gegaan, is de strafmaat voor het onbevoegd aanwezig zijn op een haventerrein verhoogd van een geldboete naar een maximale gevangenisstraf van twee jaar. Echter kregen verdachten zonder relevant strafblad vooral taakstraffen opgelegd. Het ministerie van Justitie en Veiligheid (JenV) monitort of deze wetswijziging goed werkt.

Naast repressieve interventies zijn ook preventieve initiatieven opgezet. Havenpersoneel en jongeren zijn weerbaar gemaakt tegen ronselpraktijken, onder andere door gebruik te maken van een speciaal ingerichte trainingscontainer en lesprogramma's op scholen. Om toegang tot de Rotterdamse haven voor drugscriminelen te bemoeilijken is het 'virtueel hek' verder uitgebreid; inmiddels zijn op strategische plekken 262 slimme camera's geïnstalleerd. Ook onderzoekt de gemeente Rotterdam samen met Dienst Justis en in samenwerking met het ministerie van JenV welke mogelijkheden er zijn om havenpersoneel verdiepend te screenen.

Private partijen, zoals rederijen en terminals, zijn onmisbare schakels in de aanpak. Veel bedrijven hebben het afgelopen jaar nog meer maatregelen genomen om misbruik van de logistieke keten door de criminele organisaties te voorkomen. Denk hierbij aan het opstellen van een gezamenlijke integriteitsverklaring, huisregels en sancties zoals het intrekken van de toegangspas bij het overtreden van deze huisregels. We zijn erg blij dat bedrijven in de haven zich actief inspannen om drugscriminaliteit uit onze haven te weren.

Het stemt ons enorm positief dat het Rijk vanaf 2023 structurele financiële middelen heeft toegekend voor onze integrale aanpak in de haven. Hiervoor heeft de gemeente jarenlang een stevige lobby gevoerd. Vanaf 2025 wordt in totaal € 16,5 miljoen beschikbaar gesteld.

In 2023 en 2024 is dat bedrag respectievelijk € 13,5 en € 16 miljoen. Deze financiering biedt ons meer continuïteit waarmee we de effectiviteit van de aanpak sterk vergroten. Hiermee wordt in 2023 het fundament gelegd voor een stevige en meerjarige aanpak van drugscriminaliteit in de haven. Uw raad is hierover op 4 november 2022 met de brief met kenmerk 22bb007262 geïnformeerd.

Tot slot vervult Rotterdam een voortrekkersrol in de aanpak van georganiseerde drugssmokkel via de landelijke mainports. De kennis en ervaring die we opdoen, delen we met andere steden in het binnen- en buitenland die kampen met dezelfde problematiek.

Drugs in de stad

De drugshandel heeft een ontwrichtende werking op wijken, onder andere door de parallelle economie die is ontstaan door de financiële opbrengsten uit de drugshandel. Versnijdingspanden, hennepkwekerijen, 'zakelijke' conflicten die met geweld worden beslecht en investeringen in vastgoed met drugsgelden zijn slechts enkele voorbeelden. Een deel van de Rotterdamse jeugd groeit in deze wereld op. In kwetsbare wijken is de handel in drugs een reële optie om (ogenschijnlijk) snel uit de armoede te komen. Daarnaast zien we (soms jonge) Rotterdammers die zeer tolerant staan tegenover drugsgebruik. In veel gevallen gebruiken én misbruiken drugshandelaren kwetsbare groepen, waaronder jongeren. Zij groeien door van slachtoffers naar ervaren criminelen.

De gemeente wil dat Rotterdammers leven, werken en recreëren in een gezonde omgeving. Drugsgebruik hoort daar niet bij en wordt dan ook ontmoedigd. Criminelen destabiliseren straten en wijken in de stad. Hiertegen treedt de gemeente en haar partners, zoals de politie en het OM, op. Dit doen we langs de drie sporen:

1. Gebruik van harddrugs ontmoedigen;
2. Handel in drugs verstoren;
3. Aanbod van drugs beperken.

Deze beleidsuitgangspunten zijn in het voorjaar van 2022 aan uw raad voorgelegd en vastgesteld. Op dit moment actualiseren we de uitgangspunten en vertalen deze naar een concreet plan van aanpak.

In 2022 organiseerden we een campagne om gebruikers van drugs aan te spreken op de gevolgen hiervan. In verschillende uitgaansgebieden stond een forensische tent. Daar werden verhalen van ex-dealers getoond en gingen jongerenorganisaties in gesprek met voorbijgangers. Tijdens deze campagne hebben 600 personen de tent bezocht en hebben 3.000 personen de campagnewebsite bekeken. Deze campagne kreeg positieve reacties.

Dit jaar starten we met een nieuwe campagne om het normaliseren van (illegaal) drugsgebruik tegen te gaan. Deze campagne wordt over de gehele collegeperiode gevoerd en bereikt verschillende gebruikersgroepen. Nog voor de zomer wordt u geïnformeerd over de opzet van de campagne.

In het nieuwe programma Aanpak Ondermijnende Criminaliteit geven we een plek aan de lessen die we de afgelopen jaren hebben geleerd en aan de inzichten die vanuit wetenschappelijke onderzoeken zijn verkregen. Dit nieuwe programma wordt naar verwachting medio 2023 naar uw raad verzonden.

Bestuurlijke handhaving

Om de openbare orde te bewaken en het woon- en leefklimaat te herstellen, treedt de burgemeester op bij verstoringen en overtredingen van wet- en regelgeving. In 2022 is opnieuw een groot aantal rapportages opgesteld door de politie en toezichthouders.

Van de 500 dossiers heeft de burgemeester zich genoodzaakt gevoeld in ongeveer de helft van de gevallen een maatregel op te leggen. De soorten maatregelen lopen uiteen van een woningsluiting tot het terugbrengen van openingstijden van de horeca en van een last onder dwangsom tot aan het intrekken van een vergunning. Daarnaast heeft de burgemeester zelf 147 waarschuwingen afgegeven en heeft Stadsbeheer dit 167 keer namens hem gedaan.

In 2022 zijn minder maatregelen en waarschuwingen gegeven dan de jaren hiervoor. Dat geeft in eerste instantie een positief beeld van de stad Rotterdam, maar betekent niet per sé dat optreden niet noodzakelijk is. Zo moet de burgemeester nog te vaak ingrijpen wanneer woningen of ondernemingen worden beschoten en zien we nog veel schrijnende situaties waarbij drugs in woningen worden aangetroffen waar ook minderjarige kinderen verblijven. Naar aanleiding van een motie tot onderzoek naar illegaal gokken, heeft de burgemeester toegezegd jaarlijks uw raad met het jaarverslag te informeren wat hij doet tegen illegale gokpraktijken in de stad. Hiermee ziet de burgemeester deze toezegging (23bb000936) dan ook als afgedaan.

Het is goed om te zien dat het optreden van de burgemeester kritisch wordt bekeken door rechters en de Algemene Bestuursrechtcommissie. Toch zijn we tevreden over het feit dat er in het ruime merendeel van de gevallen een passende maatregel is ingezet om zo de openbare orde te herstellen en/of verdere risico's uit te sluiten.

Bibob-onderzoeken

De Wet Bevordering Integriteitsbeoordelingen Openbaar Bestuur (Bibob) geeft de overheid de mogelijkheid zich te beschermen tegen het ongewenst faciliteren van criminele activiteiten middels bijvoorbeeld vergunningen of vastgoedtransacties. De uitkomsten van de Bibob-onderzoeken die worden gedaan, leiden in slechts een klein deel van de gevallen tot bezwaren voor het verlenen van vergunningen of het aangaan van vastgoedtransacties. In oktober 2022 heeft een wetswijziging van de Wet Bibob plaatsgevonden. Deze wetswijziging heeft ervoor gezorgd dat overheidsinstellingen onderling meer informatie kunnen delen en heeft daarnaast ook het toepassingsbereik van de wet verruimd. Deze wetswijziging is mede tot stand gekomen dankzij een actieve lobby vanuit gemeente Rotterdam in samenwerking met de G4-gemeenten.

Tot slot

Dankzij de structurele middelen die het Rijk beschikbaar heeft gesteld voor de aanpak van georganiseerde criminaliteit in de haven wordt de komende tijd de aanpak sterk geïntensiveerd en uitgebreid. Ook blijven we de komende jaren verder bouwen aan een sterke, toekomstbestendige aanpak van ondermijning in de stad. Tegelijkertijd is de problematiek in de Rotterdamse wijken en in de haven nog steeds acuut. Er is haast geboden met het nemen van maatregelen die de aanpak versterken en die het criminelen moeilijk maken om misbruik te maken van onze haven. Denk hierbij aan de mogelijkheid om havenpersoneel te kunnen screenen of om de (inter)nationale veiligheidseisen aan te scherpen om drugssmokkel via terminals en rederijen tegen te gaan. Maar ook aan de (on)mogelijkheden van gegevensdeling en gegevensverwerking en het vergroten van de weerbaarheid en integriteit van ambtenaren en bestuur. Hiervoor blijven wij aandacht bij het Rijk vragen.

Financiële en juridische consequenties/aspecten:
N.v.t.

Burgemeester en wethouders van Rotterdam,

De secretaris,

V.J.M. Roozen

De burgemeester,

A. Aboutaleb